

UKRADENÁ STÁVKA

Napsal: Mgr. Jiří Šlajsa

Nakreslila: Mgr. Katrin Buttigová

Vydalo: Oblastní muzeum a galerie v Mostě 2022
s podporou statutárního města Mostu

Tisk:

MOST
STATUTÁRNÍ
MĚSTO

Friday 25th October 1929

WALL STREET CRASH

Billions lost as stock market crash

Black Thursday in America

Stocks plunge and
eleven commit suicide.
Deluge of the
selling market
down
avalanche
worse

Dne 25. října 1929 vyhlásila newyorská burza krach poté, co se zhroutil akciový trh. Poválečný blahobyt Spojených států se přes noc změnil na Velkou hospodářskou krizi. Do konce roku zkrachovaly ve Spojených státech tisíce podniků a bank. Nezaměstnaní se začali počítat na statisíce. Krize se brzy rozšířila do celého světa. Zvláště těžce postihla země závislé na exportu, jakými bylo i tehdejší Československo.

OH MY
GOD!

WHAT?!

Do Československa přišla Velká hospodářská krize již na počátku roku 1930. Nejdříve zasáhla lehký průmysl a zemědělství, ale v létě 1931 se přelila i do bankovníctví, strojírenství a těžkého průmyslu. Ulice měst v Československu začali plnit nezaměstnaní.

Jednou z nejvíce postižených oblastí bylo české, většinou německojazyčné pohraničí. Většina podniků zde patřila k lehkému průmyslu závislému na exportu do zahraničí.

Přes noc tak ztratili práci desetitisíce sklářů, textiláků, keramiků či nábytkářů. K problémům ekonomickým se tak brzy přidaly i problémy národnostní.

CO
BUDU
DĚLAT?

Na počátku roku 1932 krize postihla i těžbu hnědého uhlí, práci, na které byla závislá většina obyvatel Mostecka. Majitelé dolů se snažili krizi čelit třemi kroky: zkrácením pracovní doby, snížením hodinových mezd a snížením počtu zaměstnanců. Nezaměstnanost či zkrácení již tak nízké mzdy dostalo většinu chudých hornických rodin pod hranici existenčního minima. Mostecko se začalo podobat sudu prachu.

LUMPOVÉ!

ZADRŽ,
PŘECI NĚCO
VYMYSLÍME!

Dne 16. března došlo při výbuchu důlního plynu k úmrtí osmi horníků na dole Kohinoor. Následujícího dne dostává hromadnou výpověď 153 horníků z dolu Nelson III a později i 382 zaměstnanců dolu Humboldt II. Jejich kolegové vstupují dne 23. března do stávk. Stávkující mají jediný požadavek. Návrat všech propuštěných zpět do práce.

CHCE
TO NĚCO
JASNÉHO A
ÚDERNÉHO.

Následně se 27. března v Mostě konalo setkání zástupců závodních rad a odborů všech dolů mosteckého hnědouhelného revíru. Na něm byl zvolen Ústřední stávkový výbor a od 31. března již stávkovalo na Mostecku na 25 000 horníků.

CHCEME
ZPÁTKY
PRÁCI!

BUDOU
STAČIT TŘI
SLOVA...

Za své heslo si stávkující zvolili slova
JEDNOTA – STÁVKA – VÍTĚZSTVÍ.

Na stranu stávkujících se postavila i řada osobností z kulturního života Československé republiky. V Praze vzniká Výbor solidarity. Ten byl složen nejen ze spisovatelů, ale i například lékařů, kteří odjeli na Mostecko podpořit stávkující a zjistit jejich sociální situaci. Velká pozornost byla věnována hlavně bytovým podmínkám hornických rodin a zdravotnímu stavu horníků a hornických dětí.

Jan Werich a Jiří Voskovec

Jan Čapek a Vladislav Vančura

Konstantin Biebl a Vítězslav Nezval

Stávkový výbor byl z počátku apolitický a zastupoval pouze stávkující a propuštěné dělníky, ale v následujících dnech se do něj stále více začali zapojovat i zástupci politických stran, které se snažily stávku využít i k vlastnímu politickému boji.

TOTO JSOU NAŠE PODMÍNKY!

TO ANI NÁHODOU!

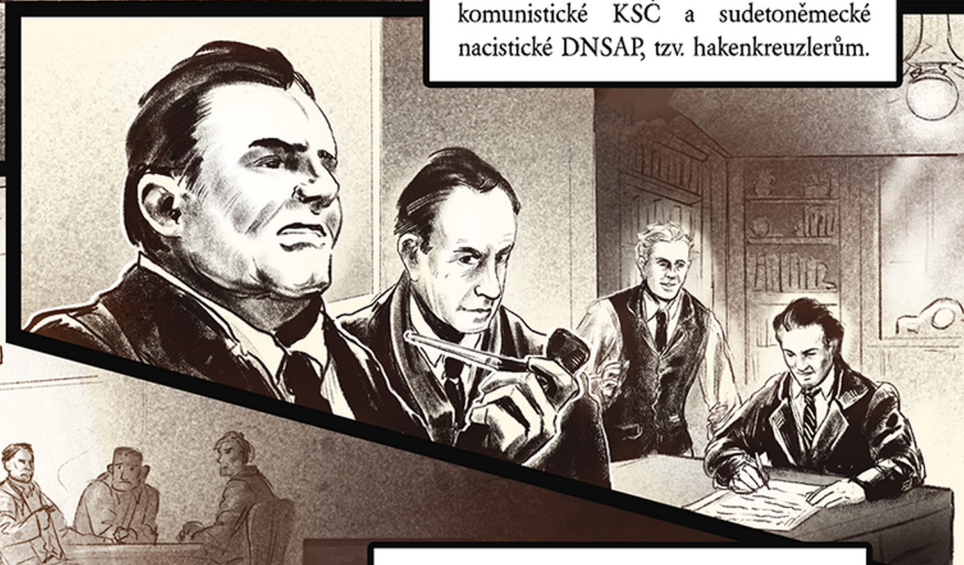
A CO BUDETE BEZ DĚLNÍKŮ DĚLAT?

Do stávkového výboru se nakonec podařilo proniknout pouze zástupcům komunistické KSČ a sudetoněmecké nacistické DNSAP, tzv. hakenkreuzlerům.

EIN VOLK, EIN REICH, EIN FÜHRER!!

SIEG HEIL!!

Komunisté dokonce na sever Čech přemístili i své vedení v čele s Klementem Gottwaldem a Antonínem Zápotockým. Na Mostecku se dočasně usídlila také redakce Rudého práva v čele s hvězdami komunistické žurnalistiky, jakými byli Julius Fučík či Géza Včelička.

Při generální stávce 13. dubna došlo k několika střetům mezi demonstrujícími a asistující policií, četnictvem a armádou. Demonstranti pochodující ze Souše do Mostu zasypali četníky, kteří se jim v tom pokusili zabránit, kamením a železnými šrouby. Ti následně odpověděli střelbou, po které zůstali dva mrtví, pět těžce raněných a přes desítku lehce raněných účastníků demonstrace. Četnictvo, policie a zasahující vojáci měli přes čtyřicet raněných z toho čtyři těžce. Další ranění pak měli být i z řad protestujících v Kopistech a Záluží.

Následně vstoupili do neúspěšné solidární stávky i horníci některých dolů na Kladensku a v Ostravsko-karvinském černouhelném revíru.

Teprve krvavé střety přesvědčily československou vládu, že situace horníků je opravdu kritická. Dne 5. dubna se do vyjednávání vložilo Ministerstvo veřejných prací a uspořádalo setkání zástupců odborů a těžebních společností. Pohřeb obou zastřelených se konal 16. dubna a zúčastnilo se ho na 50 000 lidí. Stejněho dne došlo i přes odpor komunistů a nacistů k dohodě obou stran. Ta přinesla stažení hromadných výpovědí a slib, že do konce roku 1932 nedojde na dolech k hromadnému propouštění. Dne 19. dubna 1932 byla stávka oficiálně ukončena a následujícího dne nastoupili všichni horníci zpět do práce.

KDYŽ
MŮŽOU ONI,
MY TAKY.

Velká mostecká stávka se stala nejen největší stávkou Velké hospodářské krize v Československu, ale byla i největší stávkou Velké hospodářské krize na evropském kontinentu! Byla také jedinou stávkou Velké krize, která skončila vítězstvím odborů a smírným řešením mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Po nástupu komunistického režimu, byla v letech 1948–1989 věnována Velké mostecké stávce značná pozornost. Komunisté ji prohlásili za své vítězství a z historického podvědomí úplně vytlačili důležitou úlohu nezávislých odborů.

Z Mostecké stávky se tak stal pouze jeden z „komunistických svátků“. Dnes její fascinující historie klesla na okraj historického podvědomí a nadále tak zůstává UKRADENOU STÁVKOU.

